

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Turun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta ja pitää esitystä yleisesti hyvin perusteltuna ja kattavana.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

Luonnoksessa on päädytty esitetyistä organisaatiouudistummalleista todennäköisesti toimivimpaan vaihtoehtoon. Virastojen erillisyyksien nykyisellään vallitsevaa tehostamiskehitystä jäljessä, eikä samantyyppisten toimintojen erillään pitäminen ja palveluiden hidas digitalisoituminen ole omiaan parantamaan ko. virastojen asiakaspalvelun ja -lähtöisyyden kehittämistä. Laajemman osaamisen omaava organisaatio antaa paremmat mahdollisuudet hyödyntää Suomi.fi -palvelun potentiaalia ja kehittää asioiden käsittelemistä verkkoyhteyksien välityksellä, mikä kiistatta tukee valtion toimintaa muuttuneissa ympäristöissä. Toimintojen uudelleensijoittaminen on myös huomioitu esityksessä, kuten kuluttajaneuvonnan siirtyminen Kilpailu- ja kuluttajaviraston alle vuoden 2019 alusta. Turun kaupunki kuitenkin korostaa, etteivät organisaatiouudistukset saa vaarantaa välttämättömien lähipalveluiden tarjoamista. Esimerkiksi huostaanottoasioiden osittainen sähköistäminen voisi merkittävästi vaarantaa suojattujen etujen ja oikeuksien toteutumista.

Henkilötietojen osalta rekisterinpitäjyyden selkeyttäminen tulee merkittävästi tukemaan rekisteröityjen oikeuksien toteuttamista EU:n yleisen tietosuojalain asetuksen edellyttämällä tavalla.

Digi- ja väestötietoviraston nimen osalta Turun kaupunki kuitenkin hämmästelee esityksen pyrkimyksiä. Uuden organisaation nimeksi on luonnoksen perusteella tulossa Digtietovirasto ja Väestötietovirasto tai Digivirasto ja Väestötietovirasto (lyhenteellä VXM). Nimet ovat

harhaanjohtavia viraston sähköisyyteen liittyvistä pyrkimyksistä huolimatta, eikä maistraattien kuulumista kyseiseen virastoon voida pitää nimen perusteella miltään osin itsestäänselvyytenä. Suuremman epäkohdan muodostaa ajatus siitä, että jatkossa olisi olemassa Digi- ja väestötietovirasto ja Viestintävirasto, jolloin näiden virastojen toimiala ja tehtäväkenttä eivät lainkaan selviäsi suoraan virastojen nimistä. Asiakaslähtöisyyden ja virastojen toiminnallisuuden kannalta organisaation nimeä ja sen virallista lyhennettä tulisi arvioida uudelleen. Turun kaupunki korostaa, etteivät julkiset palvelut ja toimintaympäristöt muutu sähköiseksi vain digitalisaatiota korostavalla nimityksellä. Virastojen nimien tulisi kestää aikaa ja olla helposti ymmärrettäviä kansalaisille.

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Turun kaupunki ei muutoin kommentoi lakia Digi- ja väestötietovirastosta.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantultua on erittäin keskeistä kiinnittää huomiota siihen, etteivät voimassaoleva lainsäädäntö tai tulevat lakimuutokset ole ristiriidassa asetuksen kanssa. Tietojen luovuttamisessa tulee kaikissa yhteyksissä kiinnittää huomiota yksilöiden oikeuksiin ja henkilötietojen lainmukaiseen käsittelyyn. Suorien asetusviittausten sisällyttämien lainsäädäntöön on teknisesti mahdollista, mutta tällöin tulee ottaa huomioon tilanteet, joissa asetusta ei lähtökohtaisesti sovellettaisi tai asiayhteys johtaisi asetuksessa mainittujen poikkeuksien soveltamiseen. Tällöin lainsäädäntö ei saa toimia rajoittavana tekijänä, vaikka EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ensisijaisuus syrjäyttäisi ristiriidassa olevan kansallisen lain.

Esityksessä yksinkertaistetaan Väestörekisterikeskuksen tietojen luovuttamista ja lievennetään edellytyksiä tiedon saamiseksi. Tätä voidaan EU:n yleinen tietosuoja-asetus huomioiden pitää hyvänä lähtökohta, mutta esityksen perusteista ilmenee pyrkimys vähentää hallinnollista työtä mm. poistamalla velvoite esittää selvityksiä suojaustoimenpiteistä. Vaikka esityksen perusteella on todettavissa, että pyynnöt ovat työllistäneet kyseessä olevia organisaatioita merkittävästi, on pidettävä huolta, että tietojen käsittelyssä noudatetaan riittäviä suojauskäytäntöjä. Lisäksi tiedon vastaanottajan on jatkossakin ymmärrettävä varautua järjestämällä etukäteen asianmukainen tietosuoja tietojen käsittelyä varten. Koska yhtäältä EU:n yleinen tietosuoja-asetus edellyttää entistä tarkempaa suojaa henkilötiedoille ja niistä juontuville oikeuksille, voi toiminnan tehostaminen johtaa epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin. Tältä osin Turun kaupunki korostaa, että esityksessä tulisi kiinnittää huomioita myös siihen, mitä hyötyjä mainituista rajoituksista on käytännössä ollut, eikä tukeutua liialti organisaation tehostamispyrkimyksiin.

Tarkemmin asiasta ei ole mahdollista esitetyn perusteella lausua, koska luonnoksessa viitataan pääsääntöisesti tulevaan tiedonhallinnan yleislakiin. Sääntelyn siirtäminen yleislakiin voi muodostua teknisesti toimivaksi ratkaisuksi, mutta tämä voi myös siihen, ettei ko. organisaatioiden rekisterissä

olevia tietoja arvioida erillisenä muista yleislakia noudattavien viranomaistahojen tiedoista. Ottaen huomioon käsiteltävien tietojen luonne, tämä voi muodostua käytännössä haasteelliseksi.

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

-

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

Turun kaupunki ei kommentoi teknisten säädösmuutosten osalta.

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

Turun kaupunki kokee esityksen vaikutukset positiivisina. Organisaatiouudistuksen kautta muodostuvan viraston osaamiskenttä laajenee ja tämä voi merkittävästi parantaa yhdistyvien organisaatioiden toimintaa. Siirtyminen valtakunnalliseen toimivaltaan luo mahdollisuuksia toiminnan tehokkaampaan järjestämiseen ja antaa uudelle organisaatiolle merkittävästi paremmat valmiudet asiakaspalvelun ja -lähtöisyyden kehittämiseen.

Turun kaupunki korostaa, että lähipalveluiden merkitystä ei kuitenkaan voi erityisesti maistraatin tehtäväkentällä väheksyä ja tämän osalta on myös jatkossa turvattava alueelliset palvelut riittävällä kattavuudella.

Sähköisten palveluiden kehitystyö on omiaan ruokkimaan erilaisia mahdollisuuksia yrityksille ja antaa yksityisille paremman pääsyn palveluihin myös virastoaikojen ulkopuolella.

Muut kommentit

Muut kommentit

Turun kaupunki ei muutoin kommentoi esitystä.

Lamppu Olli-Pekka
Turun kaupunki